

COMMISSIE VOOR BOEKHOUDKUNDIGE NORMEN

CBN-advies 2019/XX – Boekhoudkundige verwerking van de uitgifte van een obligatielening

Ontwerpadvies van 3 april 2019

I. Inleiding

1. De Commissie werd gevraagd om advies te geven betreffende de interpretatie van de wettelijke bepalingen verbonden aan de boekhoudkundige verwerking van kosten, premies en verliezen bij de uitgifte van een obligatielening.

2. Obligatieleningen kunnen worden gedefinieerd als een bijzondere vorm van lening die bestaat uit meerdere verhandelbare effecten ("obligaties" genaamd) die elk eenzelfde schuldvordering vertegenwoordigen tegen eenzelfde nominale waarde¹.

De vennootschap-emittent verdeelt haar schuld over meerdere coupures die elk één zoveelste deel vertegenwoordigen van de basiswaarde (pari-waarde) en die aan elke intekenaar evenredig worden toegekend met het bedrag dat hij/zij heeft ingebracht².

3. Een obligatie is het equivalent van een lening toegekend door een investeerder aan een uitgever. In ruil daarvoor verbindt de uitgever zich ertoe om het kapitaal (of de nominale waarde) van de obligatie terug te betalen op een vastgelegde vervaldag alsook om op regelmatige tijdstippen intresten te storten.

II. Boekhoudkundige verwerking in hoofde van de uitgevende vennootschap

A. Obligatielening³

4. Obligatieleningen moeten tegen hun uitgiftewaarde (of uitgifteprijs) worden gewaardeerd (artikel 73 KB W.Venn.).

Wanneer evenwel hun actuariële rendement berekend bij de uitgifte, met inachtneming van hun terugbetalingswaarde op vervaldag, verschilt van hun nominaal rendement, wordt het verschil tussen de uitgifteprijs en de terugbetalingswaarde *pro rata temporis* over de resterende looptijd van de effecten in resultaat genomen als bestanddeel van de rentekost van deze effecten en, naar gelang van het geval, toegevoegd aan of afgetrokken van de uitgifteprijs van de obligatielening.

De inresultaatname van dit verschil geschiedt op geactualiseerde basis, uitgaande van het actuariële rendement bij uitgifte.

¹J. Antoine, C. Dendauw, R-M Dehan-Maroye, *Traité de comptabilisation. Répertoire documenté des imputations*, Brussel, Uitgeverij De Boeck, 3e editie, p. 419.

²E. De Lembre, E. De Wielemaker, S. Mercier en M. vander Linden, *Boekhouden in de Praktijk 2016*, Brussel, Uitgeverij Wolters Kluwer, 2016, p. 434.

³ Herformulering van artikel 73 KB W.Venn. Artikel 77 KB W.Venn. bepaalt dat artikel 67 en 73 van overeenkomstige toepassing zijn op de schulden van overeenstemmende aard en looptijd.

De vennootschappen hebben echter de mogelijkheid om:

- 1° het verschil tussen de uitgifteprijs en de terugbetalingswaarde, op lineaire basis *pro rata temporis* in resultaat te nemen;
- 2° de obligatieleningen voor hun uitgifteprijs in de balans te behouden wanneer de weerslag van de inresultaatname van het actuariële rendement van de lening ten opzichte van de inresultaatname van het louter nominale rendement, te verwaarlozen zou zijn.

Het eerste en het tweede lid zijn van toepassing op obligatieleningen met een rendement dat, volgens de uitgiftevoorwaarden, uitsluitend voortkomt uit het verschil tussen de uitgifteprijs en de terugbetalingswaarde.

B. Kosten bij uitgifte van leningen

5. Het betreft uitgaven die verricht zijn naar aanleiding van de uitgifte van een obligatielening zoals bankkosten, noteringskosten en kosten voor de openbaarmaking. Ze worden ondergebracht bij de rubriek 'Oprichtingskosten'.

Onder de oprichtingskosten worden opgenomen "voor zover zij niet op een andere wijze ten laste van de resultatenrekening van het lopende boekjaar worden gebracht, de kosten verbonden met de oprichting, de verdere ontwikkeling of de herstructurering van de vennootschap, in het bijzonder de kosten van oprichting of kapitaalverhoging, de kosten bij uitgifte van leningen, en de herstructureringskosten."⁴.

6. Artikel 59 KB W.Venn. verduidelijkt dat "voor de oprichtingskosten [...] passende afschrijvingen [worden] geboekt, per jaarlijkse tranches van ten minste twintig percent van de werkelijk uitgegeven bedragen. De afschrijving van de kosten bij uitgifte van leningen mag echter gespreid worden over de looptijd van de lening".

De vennootschap kan ook beslissen om de kosten niet te activeren⁵.

C. Agio en disagio

7. De Commissie is van oordeel dat uitgifte- en terugbetalingspremies in hoofde van de vennootschap verlies of winst uitmaken.

Voor leningen die zijn aangegaan vóór 31 december 1991 werd dit verlies beschouwd als "disagio" en werd het opgenomen bij rekening 201 *Kosten bij uitgifte van leningen en disagio*.

Het koninklijk besluit van 30 december 1991⁶ schrapte in de titel van rekening 201 de woorden "en disagio".

⁴ Artikel 95 KB W.Venn. Herstructureringskosten mogen enkel geactiveerd worden onder bepaalde voorwaarden, zie artikel 58 KB W.Venn.

⁵ Artikel 58 KB W.Venn.

⁶ Koninklijk besluit van 30 december 1991 tot wijziging van artikel 12, § 2 van de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen en van sommige uitvoeringsbesluiten van die wet. (*Belgisch Staatsblad* van 31 december 1991, 3e editie; erratum *Belgisch Staatsblad* van 20 maart 1992.)

Dit betekent dat voor contracten die afgesloten zijn na 31 december 1991, de uitgifte- en terugbetalingspremies niet meer geactiveerd worden op de balans⁷ en dus niet meer beschouwd worden als *Oprichtingskosten*, maar geleidelijk aan op de rekening van de lening moeten worden gecrediteerd⁸.

8. Het behoort de raad van bestuur toe de uitgiftevoorwaarden voor een obligatielening te bepalen. De leningen kunnen als volgt worden uitgegeven:

	Uitgifte onder pari	Uitgifte tegen pari-waarde	Uitgifte boven pari
Terugbetaling onder pari		Negatieve terugbetalingspremie	Negatieve dubbele premie
Terugbetaling tegen pari-waarde	Uitgiftepremie	Lening zonder premie	Negatieve uitgiftepremie
Terugbetaling boven pari	Dubbele premie	Terugbetalingspremie	

1. Lening zonder verschil tussen de uitgifteprijs en terugbetalingswaarde

9. De vennootschap-emittent kent de inschrijver een vordering toe waarvan de uitgifteprijs en terugbetalingswaarde gelijk zijn aan de nominale waarde; in dit geval gaat het om een lening uitgegeven a pari of *uitgifte tegen pari-waarde*.

2. Uitgifte onder pari en terugbetaling tegen pari-waarde

10. Het bedrag (of *uitgifteprijs*) dat gestort is door de inschrijver is kleiner dan de nominale waarde.

Voorbeeld: uitgifte tegen 97,50 %. Voor een nominale waarde van 10.000.000 EUR, moeten de inschrijvers slechts 9.750.000 EUR betalen. Zo ontstaat er een *uitgiftepremie* van 2,50 %.

3. Uitgifte tegen pari-waarde en terugbetaling boven pari

11. De terugbetalingswaarde (op de vervaldag) van de a pari uitgegeven obligatie ligt hoger dan de nominale waarde.

Voorbeeld: uitgifte tegen 100 % en terugbetaling tegen 102,50 %. Voor een nominale waarde van 10.000.000 EUR krijgen de inschrijvers 10.250.000 EUR terug op de vervaldag. Zo ontstaat er een *terugbetalingspremie* van 2,50 %.

⁷ Verslag aan de Koning, KB van 30 december 1991 tot wijziging van artikel 12, §2 van de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen alsook enkele uitvoeringsbesluiten van die wet, *BS*, 31 december, 3^e editie ; err. *BS*, 20 maart 1992, p. 5067.

⁸ E. De Lembre, E. De Wielemaker, S. Mercier en M. vander Linden, *Principes de comptabilisation*, Brussel, Uitgeverij Wolters Kluwer, 2018, p. 495.

4. Uitgifte onder pari en terugbetaling boven pari

12. De terugbetalingswaarde van de uitgegeven obligatie ligt hoger dan de nominale waarde, die op haar beurt hoger ligt dan de uitgifteprijs.

Voorbeeld: uitgifte tegen 98,50 % en terugbetaling tegen 101,50 %. Voor een nominale waarde van 10.000.000 EUR, moeten de inschrijvers slechts 9.850.000 EUR vrijmaken en krijgen 10.150.000 EUR terug op de vervaldag. Er ontstaat een *dubbele premie* van samen 3,00 %.

III. Voorbeeld

1 april 2019: uitgifte van een niet-achtergestelde en niet-converteerbare obligatielening voor een bedrag van 5.000.000 EUR, onderverdeeld in 5.000 obligaties met elk een nominale waarde van 1.000 EUR.

De uitgifteprijs bedraagt 102 % van de nominale waarde en de obligatielening is in één keer terugbetaalbaar tegen pari-waarde op 1 juli 2025.

De rentevoet bedraagt 2,875 %: de intresten worden jaarlijks betaald (op 1 april).

De bankkosten bedragen: - 85.000,00 EUR excl. btw (bij uitgifte)
- 15.000,00 EUR excl. btw (terugbetaling)

De andere uitgiftekosten bedragen 125.000,00 EUR excl. btw.

Het bestuursorgaan van de vennootschap beslist de uitgiftekosten te activeren en op lineaire basis af te schrijven op de volledige looptijd van de lening (6jaar).

Overeenkomstig lid 3, 1° van artikel 73 KB W.Venn. neemt de vennootschap het verschil tussen de aanschaffingswaarde en de terugbetalingswaarde op lineaire basis en pro rata temporis in resultaat.

Boekhoudkundige verwerking in 2019

1. Uitgifte van de obligatielening per 1 april 2019

201	Kosten bij uitgifte van leningen	85.000,00	
4110	BTW op aankopen	17.850,00	
5500	Bank – Rekening-courant	4.997.150,00	
aan	1711 Niet-achtergestelde en niet-converteerbare obligatielening		5.100.000,00

201	Kosten bij uitgifte van leningen	125.000,00	
4110	BTW op aankopen	26.250,00	
aan	440 Leveranciers		151.250,00

2. Regularisering einde boekjaar 2019

6501	Afschrijving van de kosten bij uitgifte van leningen	35.000,00 ⁹	
aan	201 Kosten bij uitgifte van leningen		35.000,00

⁹ [1/6] van 210.000 EUR [125.000 EUR + 85.000 EUR]

6500	Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden	107.812,50 ¹⁰	
aan 492	Toe te rekenen kosten		107.812,50

1711	Niet-achtergestelde en niet-converteerbare obligatieleningen	12.500,00 ¹¹	
aan 6500	Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden		12.500,00

Boekhoudkundige verwerking in 2020

1. Begin van het boekjaar 2020 (tegenboeking)¹²

492	Toe te rekenen kosten	107.812,50	
aan 6500	Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden		107.812,50

2. Vervaldag van de rente (1 april 2020)¹³

6500	Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden	143.750,00	
aan 453	Ingehouden voorheffingen		43.125,00
480	Vervallen obligaties en coupons		100.625,00

3. Regularisering einde boekjaar 2020

6501	Afschrijving van kosten bij uitgifte van leningen	35.000,00	
aan 201	Kosten bij uitgifte van leningen		35.000,00

6500	Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden	107.812,50	
aan 492	Toe te rekenen kosten		107.812,50

1711	Niet-achtergestelde en niet-converteerbare obligatieleningen	16.666,67 ¹⁴	
aan 6500	Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden		16.666,67

¹⁰ Toerekening van de rentelasten aan het boekjaar. $5.000.000 * 2,875\% * [9/12]$.

¹¹ Inresultaatname van de prorata van opbrengsten die betrekking hebben op de uitgiftepremie: $[5.100.000 - 5.000.000] / 6 = 16.667,67$ EUR. $9/12$ van 16.666,67 EUR bedraagt 12.500 EUR.

¹² $5.000.000 * 2,875\%$

¹³ Toepassing van artikel 33, lid 2 KB W.Venn. Boekhoudkundige verwerking van de *pro rata* gelopen intrest op obligaties (Zie ook CBN-advies 148/4). Jaarlijks terugkerende boekingen tot 2025.

¹⁴ $[5.100.000 - 5.000.000] / 6$

Boekhoudkundige verwerking in 2021

1. Begin van het boekjaar 2020 (tegenboeking)

492	Toe te rekenen kosten		107.812,50
aan	6500	Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden	107.812,50

2. Vervalddag van de rente (1 april 2021)

6500	Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden		143.750,00
aan	453	Ingehouden voorheffingen	43.125,00
	480	Vervallen obligaties en coupons	100.625,00

3. Regularisering einde boekjaar 2021

6501	Afschrijving van kosten bij uitgifte van leningen		35.000,00
aan	201	Kosten bij uitgifte van leningen	35.000,00

6500	Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden		107.812,50
aan	492	Toe te rekenen kosten	107.812,50

1711	Niet-achtergestelde en niet-converteerbare obligatielening		16.666,67
aan	6500	Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden	16.666,67

Boekhoudkundige verwerking in 2022

1. Begin boekjaar 2022 (tegenboeking)

492	Toe te rekenen kosten		107.812,50
aan	6500	Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden	107.812,50

2. Vervalddag van de rente (1 april 2022)

6500	Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden		143.750,00
aan	453	Ingehouden voorheffingen	43.125,00
	480	Vervallen obligaties en coupons	100.625,00

3. Regularisering einde boekjaar 2022

6501	Afschrijving van kosten bij uitgifte van leningen	35.000,00	
aan	201 Kosten bij uitgifte van leningen		35.000,00
6500	Rente, commissies en kosten verbonden met schulden	107.812,50	
aan	492 Toe te rekenen kosten		107.812,50
1711	Niet-achtergestelde en niet-converteerbare obligatielening	16.666,67	
aan	6500 Rente, commissies en kosten verbonden met schulden		16.666,67

Boekhoudkundige verwerking in 2023

1. Begin boekjaar 2023 (tegenboeking)

492	Toe te rekenen kosten	107.812,50	
aan	6500 Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden		107.812,50

2. Vervalddag van de rente (1 april 2023)

6500	Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden	143.750,00	
aan	453 Ingehouden voorheffingen		43.125,00
	480 Vervallen obligaties en coupons		100.625,00

3. Regularisering einde boekjaar 2023

6501	Afschrijving van kosten bij uitgifte van leningen	35.000,00	
aan	201 Kosten bij uitgifte van leningen		35.000,00
6500	Rente, commissies en kosten verbonden een schulden	107.812,50	
aan	492 Toe te rekenen kosten		107.812,50
1711	Niet-achtergestelde en niet-converteerbare obligatieleningen	16.666,67	
aan	6500 Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden		16.666,67

Boekhoudkundige verwerking in 2024

1. Begin boekjaar (tegenboeking)

492	Toe te rekenen kosten	107.812,50	
aan	6500 Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden		107.812,50

2. Vervaldatum van de rente (1 april 2024)

6500	Rente, commissies en kosten verbonden met schulden	143.750,00	
aan	453	Ingehouden voorheffingen	43.125,00
	480	Vervallen obligaties en coupons	100.625,00

3. Regularisering einde boekjaar 2024 (waaronder herclassificatie van de schuld)

6501	Afschrijving van kosten bij uitgifte van leningen	35.000,00	
aan	201	Kosten bij uitgifte van leningen	35.000,00
6500	Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden	107.812,50	
aan	492	Toe te rekenen kosten	107.812,50
1711	Niet-achtergestelde en niet-converteerbare obligatieleningen	16.666,67	
aan	6500	Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden	16.666,67
171	Niet-achtergestelde en niet-converteerbare obligatieleningen	5.004.166,67	
aan	4211	Niet-achtergestelde en niet-converteerbare obligatieleningen	5.004.166,67

Boekhoudkundige verwerking in 2025

1. Begin boekjaar 2025 (tegenboeking)

492	Toe te rekenen kosten	107.812,50	
aan	6500	Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden	107.812,50

2. Vervaldag van de lening en terugbetaling van de obligaties (1 april 2025)

4211	Niet-achtergestelde en niet-converteerbare obligatieleningen	4.166,67 ¹⁵	
aan	6500	Rente, commissies en kosten verbonden aan schulden	4.166,67
4211	Niet-achtergestelde en niet-converteerbare obligatieleningen	5.000.000,00	
aan	480	Vervallen obligaties en coupons	5.000.000,00

¹⁵ Inresultaatname van de *prorata* van opbrengsten die betrekking hebben op de uitgiftepremie: 16.666,67 EUR*3 maanden [(5.100.000 – 5.000.000 = 100.000) / 6]

658	Bank- en afwikkelingskosten	15.000,00	
4110	BTW op aankopen	3.150,00	
480	Vervallen obligaties en coupons	5.000.000,00	
	aan 5500 Kredietinstellingen: rekening-courant		5.018.150,00

DRAEF